

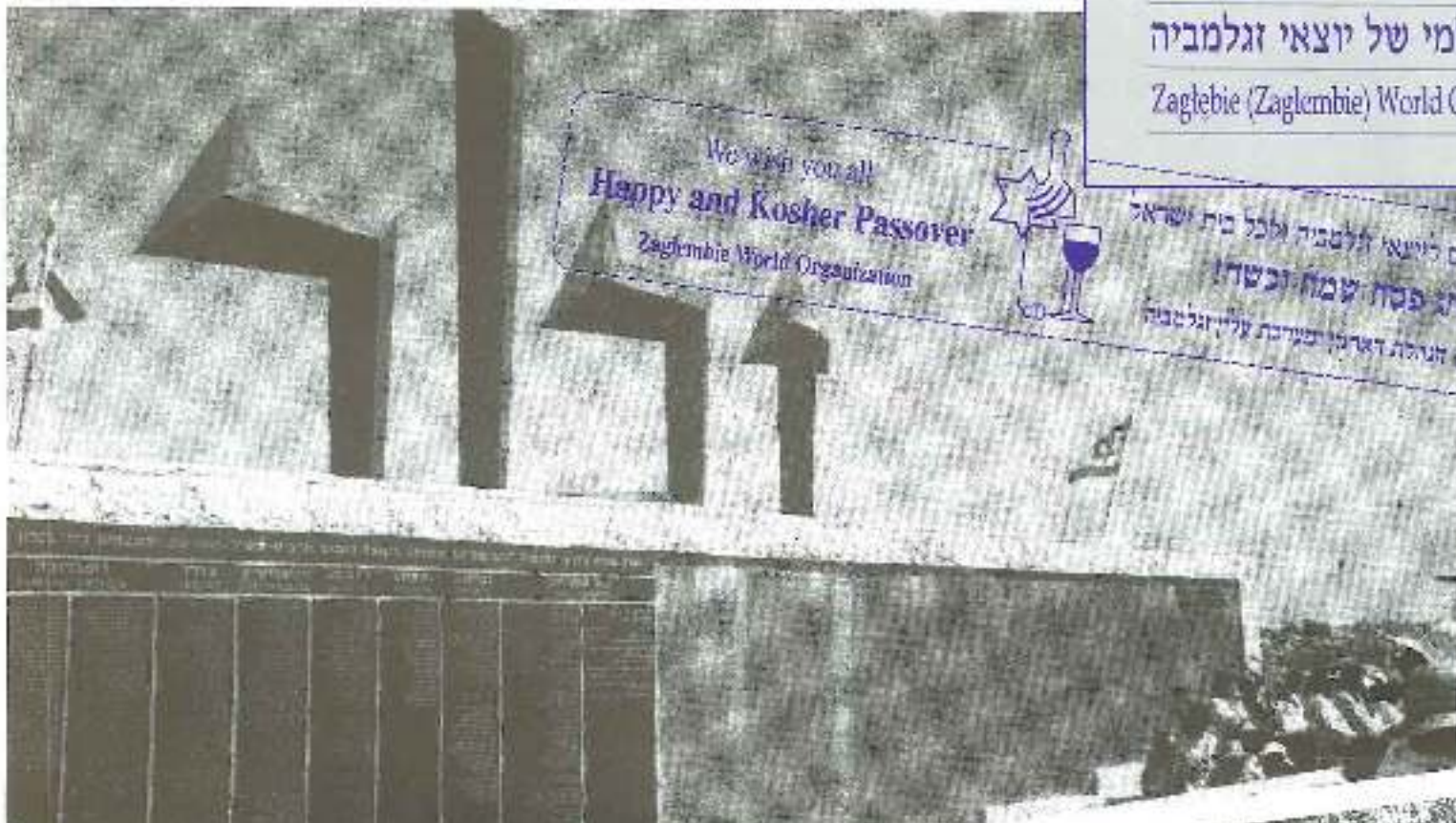
עלון זגלמביה

זאגלעמביער צייטונג

מידעון מס' 24 ניסן תשס"ט אפריל 2009
Zaglebie (Zaglembie) Newsletter, April 2009

ארגון עולמי של יוצאי זגלמביה
Zaglebie (Zaglembie) World Organization

קהילות זגלמביה

- Będzin
- Sosnowiec
- Dąbrowa
- Zawiercie
- Czeladź
- Siewierz
- Ślawków
- Wolbrom
- Dańdówka
- Golonóg
- Grodzic
- Kazimierz
- Klimontów
- Ksawera
- Łagisza
- Maczki
- Milowice
- Modrzejów
- Niemce
- Niwka
- Piaski
- Porąbka
- Strzemieszyce
- Wojkowice
- Zagórze
- Ząbkowice
- Kromolów

Tu Be'Shevat planting at Yad Hazikaron in Modiin, February 2009

נטיעות ט"ו בשבט תשס"ט ביד הזיכרון במודיעין

ארגון יוצאי זגלמביה. רח' פרישמן 23 ת"א 63561, ישראל. טל: 03-5270919

Zaglembie World Organization 23 Frishman St. Tel Aviv 63561, Israel. Tel: 972-3-5270919
אתר האינטרנט של ארגון יוצאי זגלמביה: zaglebie-world.org

ההצגה השנייה נעשתה באוקטובר 2003 עת נקרא רחוב בתל-אביב ע"ש יקהילת זגלמביה. רחוב זה מנציח את 100,000 היהודים שהיו באזור. בהזדמנות זו אני מבקש לחזות לראש העיר על הצגה חשובה זו עבורי. לרגל מאה שנה ליסודה של העיר נבדך אותה שתמשיך להתפתח ולשגשג בכל תחומי עשייתה.

בהתקרב חג הפסח אני מברך את אנשי זגלמביה בכל אתר ואתר בחג שמח וכשר.

אברהם נרין, יו"ר הארגון

The monument for אנדרת אפר הקדושים בבית הקברות בחלת יצחק, ת"א Zaglëbie Martyrs at Nachalat Itzhak cemetery in Tel-Aviv

הידי וחברו אנשי זגלמביה, בעד מספר ימים יחגגו תושבי תל-אביב (עם עם ישראל כולו את שנת הגאון ליסודה של העיר תל-אביב.

ראשיתה של העיר כ-י בניסן תרס"ט, 11 באפריל 1909, כאשר חברי יאהדות ביתי ערכו את הגרלת הצדפים על פיהם חולקו המגרשים ל-60 המשפחות הראשונות של העיר ת"א. אני מדגיש את המילה העיר מאחר ומייסדיה בעלי החזון קבעו שתל-אביב לא תהיה שכונה של יפו ולא מושבה אלא עיר במלוא טוהן המלה, וכך הפכה לעיר העברית הראשונה. היום את מציינים מאה שנה ליסודה ותל-אביב היא לא רק העיר העברית הראשונה, אלא בירתה התרבותית והכלכלית של מדינת ישראל.

לנו, לצדאי זגלמביה, קשר מיוחד לתל-אביב. בעיר ובסביבתה גרים רוב יוצאי זגלמביה ששרדו את השואה וזירות ההמשך שלהם. בתל-אביב שוכנים משרדי הארגון ואולם הארגון בו את מתכנסים פעמים בשנה, לקראת פסח וראש השנה, כדי לדווח לציבור על פעילותנו ועל התכניות העתידיות. מאתר ומדובר בימי החגים את מברכים את את זה לימים ארוכים ובריאות טובה. בתל-אביב את ערכים ומדיניות גם את עלון זגלמביה ומכאן הוא מופץ באלפי עותקים לאנשינו בארץ ובעולם ולמוסדות הקשורים לשואה בארץ ומחוצה לה.

תשובה במיוחד היא העובדה שבעיר תל-אביב יחדות זגלמביה מונצחת פעמים.

ההצגה האחת נעשתה ב-1952 עת הובא ארצה ארון ובו אפר הקרבנות מאשוויץ ואדמה מבתי הקברות בזגלמביה. ב-יט באב אותה שנה נכברו האפר והאדמה בבית הקברות בחלת יצחק ובאישורו של יושב ראש החברת קדישא של תל-אביב דאז הרב מנחם האגר, לשעבר רב בסוסנוביץ, הוקמה מצבה - המצבה הראשונה של קדושי השואה בחלת יצחק. ליד מצבה זו את, אנשי זגלמביה, מתכנסים מדי שנה ב-יט באב כדי לזכור את עם קדושינו ולומר קדיש, כי ב-יט באב 1943 התקיימה האקציה האחרונה בגטאות זגלמביה.

קרן אור באפלה

חסידי אומות העולם מסוסנוביץ*

גאון ידמה קובו - קיסליצקי

מרתף הבית הפך למקום מסתור והצלה

מריה ופרנציסק דז'יאורוויץ ובנם רומן

לפני המלחמה, חי מריה ופרנציסק דז'יאורוויץ יחד עם בנם רומן בעיר סוסטוביץ שבפלזיה עילית. הם התפרנסו, בין היתר, ממסירת דגים ליהודים בקסנוביץ הסמוכה. בחודש יולי 1943, זמן קצר לפני היסוד הסופי של הנגור בסוסנוביץ, הצליחו הדסה טאלר ופינקוס וואטרברגר ליצור קשר עם מריה דז'יאורוויץ שהסכימה יחד עם בעלה פרנציסק ובנם רומן לתת להן מחסה.

כמה ימים מאוחר יותר הצליחו הדסה ופינקוס לברוח מהנגור לחלק הייארי של העיר ובחסות החשיכה התנדפו על דלתה של משפחת דז'יאורוויץ. מריה ופרנציסק קבלו אותן בברכה וחסתורו אותן במקום אותו הכינו במיוחד עברון במרתף הבית. תוך סכנת חיים מתמדת ומינוד שיקולים הומניטריים נרדא, דאגו מריה ופרנציסק להדסה ופינקוס תוך התעלמות מקשיים כלכליים ובטחוניים. הדסה ופינקוס שהו שם עד לשחרור בינואר 1945 וזמן מה אחר כך על שיתן לישראל.

ב-7 בולי 1980, הכיר יד ושם במריה דז'יאורוויץ כחסידת אומות העולם. ב-18 בספטמבר 1999, הכיר יד ושם גם בפרנציסק דז'יאורוויץ וברומן בנ כחסיד אומות העולם.

שני חדרים דלים ללא מים זורמים

ווצלאווה ויוף מירטה

מגיל 14 עבדה ווצלאווה לאטוס בבית חרושת בסוסטוביץ שהיה בבעלות יהודי בשם ממלוק. ווצלאווה התקדשה בסולם הדוגות והפכה למנהלת עבודה. כשנשלחה משפחת ממלוק לגטו שהוקם בפרבר המקומי שרודולה, הבריחה אליהם תבילת טון.

באוגוסט 1943, בשת היסוד הגטו בשרודולה, הצליחה בתם של משפחת ממלוק, אדלה לנפן לברוח ולחזיע אל ביתם של ווצלאווה ויוף לאטוס. היה זה בעלה של אדלה ש"חף אותה החוצה מתוך קרון הרכבת שהוביל אותם לאשוויץ. הבעל הטשיך בדרכו לאשוויץ.

אדלה שהתה בביתם של הלאטוסים שקבלו אותה בכרכה בזירתם הדלה בת שני החדרים שלא היו בה אף מים זורמים. בנם בן ה-12 של ווצלאווה ויוף היה אדיב במיוחד ואדלה ותמדי עמד על המשמר כדי שדבר חמצאה של אדלה בבית לא יתגלה. בכל פעם כשהתקרבו זר לבית, חוסתרה אדלה בתוך ארון בדירה.

אף על פי כן תמצב היה מסוכן מאוד שכן אדלה הייתה דמות ידועה בסוסטוביץ, ווצלאווה ויוף דאגו לאדלה לניירות מזוייפים בשם אדלה סוץ דבר שאיפשר לה לעבור לאוסטריה ולעבוד שם כשודת כפייח במקום בו עבדה גם אחותה.

משפחת לאטוס עזרה ליהודים נספים, לזופיה ליסאק (ממלוק) ולבעלה פליקס ולז'יר מקסימיליאן דז'יימוס, יהודי צ'כי וחבר של מר ממלוק.

כמלאות 65 שנה לייסוד גטאות זגלמביה, רצינו להעלות על נס את מי שהינו להתנגח אחרת, בימים חשוכים בהם תגישו השנאה והאכזריות האנושית לשפל המדרגה, ומי שהושיטו ידם תוך סיכון חייהם וחיי משפחתם לאנשים נרדפים שהמוות ריחף מעליהם - למי שאנו קוראים היום "חסידי אומות העולם".

"חסידי אומות העולם" היו תואר כבוד אותו מעניקים מדינת ישראל וחצט היהודי, לאותם לא יהודים שנהגו בתקופת השואה באומץ וטוטריות בלתי רגילים ומתוך מניע אהד - אהבת אדם. מדינת ישראל הסירה על יד ושם את המשימה החשובה הזו, לאתר את אותם חסידים ולספר את סיפורם. מראשית 1963 ועד סוף 2008 הוכרו ע"י יד ושם מעל 22,000 בני אדם כחסידי אומות העולם ובכללם 6,136 פולנים. חסידי אומות העולם מקבלים מדינה ותעודת הוקרה ושמותיהם מונצחים בק חסידי אומות העולם, ביד ושם בירושלים.

הקריבו את תינוקם למען הצלת יהודים

קתרזינה ויוף מירטה

לפני המלחמה עבדו קתרזינה ויוף מירטה אצל בני משפחת זינגר, משפחה יהודית עשירה מהעיר סוסטוביץ בשלזיה עילית.

לאחר שהגרמנים כבשו את סוסטוביץ והטילו הנבלות וגזירות שונות על יהודי העיר באו בני משפחת מירטה לעזרת מעסיקיהם לשעבר.

לאחר אוקטובר 1942, משוכלאו יהודי סוסטוביץ בגטו, המשיכו קתרזינה ויוף לעיר לבני משפחת זינגר הכלואים, תוך סיכון חיים מתמיד והעבירו להם מזון ותרופות לגטו.

במאי 1943, בזמן שהתרחשה אקציית היסוד בגטו, הציעו קתרזינה ויוף לבני משפחת זינגר מסתור בדירתם. הניק זינגר, אחיו ריצ'ארד, אחייניו לוסיה, גוסטבה ובשירה, וקרובת משפחה נוספת, אידה לסלאו, נכנסו כולם למקום המסתור שהכין עבורם יוף.

באתר הימים בשנת 1944 חלה ילדם של קתרזינה ויוף בדיונטריה. היה זה בנם היחיד, תינוק בן שנה. על פי החוק, רופא שנתקל במקרה של דיונטריה, חובה עליו לדווח לרשויות ולהכניס את דיירי הבית לחסג. מתוך חשש לחשיפת היהודים המסתתרים, נמנעו בני הזוג מירטה מלהזמין רופא לתינוקם. התינוק מת וששת היהודים נותרו במסתור אצל קתרזינה ויוף עד לשחרור העיר בינואר 1945.

לאחר המלחמה החזירו יוף וקתרזינה למשפחת זינגר את חפצי הערך של המשפחת שחופקדו בידם ולא הסכימו לקבל כל תמורה על מעשה הצלה והתקרבה שעשו למען הילד. כל שעשו למען הצלת היהודים נבע ממסירותם וטאמנותם למעסיקיהם לשעבר וממניעים אלטרואיסטיים טהורים.

לאחר המלחמה הגרו הניצולים לישראל ובשנת 1965 הזמינו את קתרזינה לביקור בביתם.

ב-30 בנובמבר, 1966, הכיר יד ושם בקתרזינה ויוף מירטה כחסידי אומות העולם.

כשחיסל הגטו בסוסטוביץ דאגו הלאטוסיס למקסימיליאן והעבירו אותו לאנשים אצלם שהיה עד לשחרור. לאחר המלחמה, הגדה אדלה לאנגליה ומשם שמרה על קשרים הדוקים עם מציליה ויצלואה ויזף לאטוס.

נ-17 בפברואר, 1984, הכיר יד ושם באוצלואה ויזף לאטוס כחסיד אומות העולם.

התינוקת ה"נטושה" בוגומילה יאן צ'אווינסקי

יאן ובוגומילה צ'אווינסקי, תושבי סוסטוביץ, היו ביחסי ידידות עם משפחת שוורצבאום היהודית גם כשהייתה כלואה בגטו בעיר. ב-1941 ילדה זובה שוורצבאום את בתה לוצינה. מתוך חשש לגורל הילדה, כשעה דוברה מיאן ובוגומילה שהיו חשוכי ילדים לזאוג לוצינה. הם הסכימו. נקבע שבני הזוג שוורצבאום ינטשו את התינוקת לפני בית החולים מחוץ לשטח הגטו, וכך היה. הצ'אווינסקים חיכו ליד בית החולים ולקחו אותם את התינוקת היינטושה, מסרו אותה לבית היתומים המקומי ואחר כך אימצו אותה באופן רשמי. יאן ובוגומילה נידלו את לוצינה כבת באהבה ובמסירות ולא גילו לה את זהותה האמיתית.

בקיץ 1943, כשהלך החיסול הסופי של הגטו בסוסטוביץ, הצליחה זובה שוורצבאום להימלט והגיעה לביתם של הצ'אווינסקים לראות את בתה. הם השיגו עזרה ניירות אריים מזויפים וזינה עברה לשטחי הגנרלגוברנמן וזיה שם אצל חברים בזהות בדויה על יומם המלחמה. ב-1945, לאחר השחרור, שבה זובה שוורצבאום לסוסטוביץ לבקש את בתה מידי יאן ובוגומילה. הפרידה של לוצינה מהצ'אווינסקים הייתה מלאה מכאוב. יאן ובוגומילה נדרשה תקופת התאוששות ארוכה לאחר שנפרדו מבתם המאומצת. הם שכנו את תיבהם בעבור לוצינה מתוך מניעים הומניטריים ולא ביקשו לעצמם כל תמורה.

לאחר המלחמה, הגו זובה ולוצינה שוורצבאום לאוסטרליה ושמרו על קשרים הדוקים עם הצ'אווינסקים. ב-1979 הגיעו לביקור בפולין לוצינה ובעלה ושהו אצל יאן ובוגומילה המאושרים חודש שלם.

נ-12 בדצמבר 1985, הכיר יד ושם ביאן ובוגומילה צ'אווינסקי כחסיד אומות העולם.

הילדה שנולדה לי מחוץ לנישואין ארמלה-מריה פייכץ

בקיץ 1943, במהלך החיסול של גטו שרודולה בסוסטוביץ, הציל הנריק ציטבה את יאנינה גרונבאום. בתו בת השש של חברו. אביה של יאנינה כבר נשלח לאושוויץ. בתחילה הסתיר הנריק את הילדה בביתה של אמו, אך משראה שאמו אינה יכולה לטפל בילדה, בקש ממכרות שלו, ארמלה-מריה פייכץ לעזור.

לארמלה-מריה היו שני בנים משלה. בעלה שנאסר וככלא עייל הגרמנים הותיר את המשפחה במצוקה כלכלית קשה. למרות כל זאת, ולמרות שארמלה-מריה לא הכירה את יאנינה או את משפחתה, מצפונה לא הניח לה, היא לא יכלה לסרב לבקשתו של הנריק והסכימה לעזור לילדה היהודיה ככל שתוכל. ארמלה-מריה קוותה שאנשים טובים נספיקו ייתמכו בה ויעזרו לה להציל את הילדה.

ארמלה-מריה השיגה ליאנינה ניירות מזויפים ורשמה אותה כבתה תחת שם נעוריה. לשכניה הציגה את יאנינה כבתה הלא חוקית שנולדה לה מחוץ למסגרת הנישואין. היא הפקידה את יאנינה הצעירה בידי מכרים שלא היה להם מושג שהילדה יהודיה ושרק רצו להקל על ארמלה-מריה במצוקתה וכמצבה המשפחתי המסוכן. בדרך זו הצליחה ארמלה-מריה להגן על הילדה עד סוף המלחמה, מבלי לדרוש או לקבל כל תמורה. לאחר המלחמה הגיעה דודתה של יאנינה גרונבאום ותבעה את הילדה לעצמה. ארמלה-מריה מסרה את הילדה לדודתה בריאה ושלמה.

נ-1 באוגוסט, 1995, הכיר יד ושם בארמלה-מריה פייכץ כחסידת אומות העולם.

אם המנוח תרזה-יאנינה קיארוצ'ינסקה

תרזה-יאנינה קיארוצ'ינסקה - אם המנוח הכרמליטי בסוסטוביץ - נתנה הוראות והנחיות ברורות לניירות שתחתיה לפעול למען חסותרת יהודים בתחומי המנוח ובכך להצילם.

הודות לה מצאו יהודים מקומיים מסתור במנוח ובנייהם אישה יהודייה בשם פינקוס ונכדתה מרזישה וילצ'ינסקה. הן שחו במנוח עד לשחרור האזור בינואר 1945.

גם נערה יהודייה נספת, וזיהו ובלונסקה, שתנה במנוח עד לשחרור. לאחר המלחמה התאחדה תרזה עם אמה שהגיעה למנוח ולקחה אותה משם.

ב-1943 הגיע למנוח תיעוק יהודי מהעיר שידלוביץ. על פי הוראותיה המפורשות של תרזה-יאנינה, לקחו הנזירות את התיעוק תחת חסותן ואחר כך העבירו אותו לבית היתומים תחת השם יוזף בומבצ'קי. רק אחרי המלחמה גילה הילד את שורשיו היהודיים.

תרזה-יאנינה נתנה מקלט גם לילד אנדז'יי סימאיטקובסקי, אשר אמו נרצחה באושוויץ.

חיהודים, ניצולי המנוח הכרמליטי בסוסטוביץ, זוכרים את תרזה-יאנינה כ"יאמא", כאישה הומניטרית דגולה, אשר פעלה מתוך מניעים של אהבת אדם ששורשיהם אמנה נוצרית אדוקה.

נ-19 בפברואר, 1999, הכיר יד ושם ב"אמא" תרזה-יאנינה קיארוצ'ינסקה כחסידת אומות העולם.

"כתבה שזיה כסדרה. בגיליון מס' 22 של עלון זלמביה הבאם את סיפורם של חסיד אומות העולם מבדוין. סיפוריהם של חסיד אומות העולם מבססים על "האנציקלופדיה של חסיד אומות העולם", בהוצאת יד ושם.

אות "יקיר משואה" לשלום הרצברג ז"ל

בטקס הענקת אות יקיר משואה הוקרן קטע מעדותו של שלום הרצברג בו מספר כיצד לאחר המלחמה ענה לשאלת קצין אמריקאי: "מדוע לא התנדדתי?" ותשובתו הייתה על דרך ההסתה: "כנסתי יחד עם הקצין האמריקאי לכפר גרמני, הוא מספר, וטענו שאנו מחפשים מרגלים שמתחבאים בכפר. נתנו הוראה לראש הכפר שעל כל אנשי הכפר להתייצב בעד שעה, בחצות הלילה, בכיכר הכפר, נשים וילדים בצד ימין ונכרים בצד שמאל. ואכן, כעבור שעה כל הכפר התרכז בכיכר ומילא אתר הפקודה ואת ללא כל איום בגשק אלא רק בכוחה של הפקודה. הקצין האמריקאי חיבק את שלום כשדמעות בעיניו וענה: "אהבתי את התשובה".

עוזיאל ליכטנברג ציין את מעורבותו של הרצברג בפעילות ציבורית ובמשייה ציונית. על אף הסבל שעבר בשואה, אסר, לא ביקש לעצמו וביקש רק לזרום למען המדינה והחברה בישראל. בשם מסבלי הפרס הודה מר ניקס רוניק אשר ציין את מעורבותם של ניצולי השואה בנינוי הארץ ובהנצחת השואה.

ביום 14 בדצמבר 2009 הוענק אות יקיר משואה לניסן רוניק, עוזיאל לוי ושלום הרצברג, שלושתם ממייסדי "משואה" שהיו חניכי תנועת "תנועת הציוני" ופעילים בזמן המלחמה במחתרות בנטאות וילנה, קובנה ובנדוין. שלום הרצברג, יליד בנדוין פעל בימי השואה לגיוס כספים והשגת נשק לטחורת בגטו בנדוין. מאוקטובר 1943 עד 1945 היה כלא במחתרת יריבו.

הדרך האחרונה

מוקדש לאחותי האהובה פולה שנרצחה במחנה המוות אושוויץ-בירקנאו
מאת: אדוה רוטשטיין (אולמר)

פולה - Pola

את באה אלי בלילית, יפה וחיוורת.
יפה, בודרת, זורחת - כמו אני -
"אל תפחדי, אחתי!" - אלי את אומרת -
"אני באה אליך כחאי-הגו!"

ואת מספרת על דושה מלחמה
כשתביקות נלקחו מרופות אימם
דורשת: "אחותי היי את בעלת-נקמת
על כל הסבל, הפחד, הרצח והרס!"

אני יראה את דעריך בגלום בלילית,
יראה את עיניך - כשמות שהיית -
ארורים הנאצים, שהציתו מלחמת
השליטה בני-אדם אל הוך המרפחת!

מתכנן: 1962-3, חיידש, שושנה רצינסקי

וזהו דעריך של ככל ובאב,
בה חבילו אחרנו כצאן לשבח.
הלכנו מהעולם לחיפוד,
המית שלט בקצה דעריך.

כמתה הארמה, כבו השמים
אם הדיות רעזו קישעה,
זכני דמעות מרות מהשמיים
עת הלכת אחיתי, בדרך האחרונה,

נדמה לי שהיך דעה וקישות
נדי לילה אני אותך בתלום ראה,
את באה אלי, מבואה לי אניה
מכל אלה שהילכו איתך בדרך האחרונה.

הרב לאו התמנה לנשיא מועצת יד ושם

בסייד, חשון תשס"ב (דצמבר 2008)

בסייד, חשון תשס"ב, נובמבר 2008

לכבוד,
אברהם גרין
יו"ר ארגון זגלמביה

שלום וברכה,
הרשה לי להודות לך מעומק לבי, על הברכות לרגל מינוי כיו"ר מועצת יד ושם.
כפי שאמרת, הנני מקבל עלי תפקיד זה בחדרת סודש, כפי שאמרו על מצוות העשה לזכירת צמלק של דורנו.
התופעות האחרונות של גילויי אנטישמיות רבים ברחבי עולם מהווה הוכחה נוספת, אם חיות צורך בכך, להחיותו הקיומית של מוסד יד ושם.
כפי שאמרת בעת קבלת החלטת הממשלה בנוון, קורות חיי סמונים בקורות יד ושם ועל כן אשתדל לתרום למוסד הדגול הן בשטח אוכר העבר והן בתחום העשייה בעתיד.
הנני מקווה כי ימיי טובים יותר נכונו לעם ישראל ולמדינת ישראל.
ברחשי לב מיקר
הרב ישראל מאיר לאו

לכבוד,
הרב ישראל מאיר לאו

הרב לאו הנכבד,
קבל נא את ברכת הטחלת הארגון הישגמי של יוצאי זגלמביה לרגל בחירתך לנשיא מועצת יד ושם.
מי יתן ובתקופת כהונתך יד ושם תמשיך בפעולה ואף תגביר את הפעילות החשובה להנצחת השואה.

בכבוד רב
אברהם גרין, יו"ר ארגון זגלמביה

לזכרם

ידידי רומק - יוסקה אבני ז"ל

בתדש נובמבר 2008 חלף לעולמו ידידי רומק. הוא נולד בסוסטוביץ וכמו סלנו נצולו השואה עבר רדיפות מרגע שהגרמנים זרבו על אדמת פולין.

הוא היה בעל תעוזה ותושיה שנטרו לו להימלט מירי הגרמנים ולהצטרף למחתרת. שם הצטרף לקבוצה של יוצאי זגלמביה, שקראת לעצמה NASZA GRUPA ונקבוצה שלנו.

הקבוצה ממשיכה לחיפש גם היום.

הוא הגיע לארץ לקיבוץ תל-יצחק. מאוחר יותר עבר לתל אביב. בשנות התשעים החליל בפעילות ציבורית לטובת הנימלאים.

כחבר בארגון יוצאי זגלמביה צילם את טקס יום השואה באתר ההנצחה במודיעין. שצין 60 שנה לגמר מלחמת עולם השנייה נשחרורנו מהסתנות.

גם בשנת 2008 צילם את טקס יום השואה, הפעם לציון הקמת מדינת ישראל. את הכל עשה בהתנדבות. שני הסרטים יעבדו לוועדה המטפלת באתר של זגלמביה באינטרנט.

בעצרת יום הזיכרון לשואה ולגבורה תשס"ג, תתכבד יוסקה בחולקת משיאה ביד הזיכרון במודיעין.

היא זיכרו ברך.

יצחק גרינגראס

יוסקה מרמת-אביב - יוסף אבני ז"ל

עם כיבושה של פולין על ידי הגרמנים במלחמת העולם השנייה ירד מסר גזרות נגד היהודים. הגברים מגיל 14 נדרשו לעבודת כפייה. חנוער הציוני בסוסטוביץ המשיך לפעול במחתרת. יוסקה גילה תושייה ולמד צבמעת והיטים "פוליסטורח" והצליח בעבודתו אף לתרום לפרנסת משפחתו.

כשנלכס וכשלח למחנה עבודה, הצליח להימלט ממנו.

כשנפגשו ליד פסי הרכבת, שמחטו מאוד וזכרנו בשיר שלמדנו בתנועה הנוער, שעודד בריחה מהסתנה. לאחר שקיבל ניירות אריום של פולני, החל יוסקה לעבוד כמסגר בגרמניה ובארצות השכנות וטבל מהטרדות רבות.

הוא התחמק מילי רדפיו, שיהו את מקום טגוריו ולמד לדבר הונגריה ורומנית.

ב-1945 עלו ארצה והמשיך לעבוד בגרות רהיטים.

בתנוע למלאות, התמסר בכל נפשו לחולים ולקשישים כשהוא שומע אופטימיות ושמתת חיים ללא גבול. הוא נודע כמתנדב ונכון לסייע לכל נצרך בקימתו, אף מבלי שתבקש. רבים בשכונה ומעבר לה הכירוהו ברעמת שיעוד המכוסה בכובע עגול העונה לכל צרה ומצוקה בכל שעות היום.

הוא בלט באופטימיותו הרבה, שממנה שאף לחנתי לרבים בשכונה שנתנו מסייעוד. הוא כבש את כל ראיו בחיובו המלבב. על טצבתו נקבעו ביוזמת אשיון שרשנה ושתי בנותיו לאה ואורנה, תסנותיו הנולות בפסוק: "איש חפץ חיים, אוהב ימים לראות טוב". בראשה של המצבה בולטת אבו הדומה לסנה בוער שאיננו אוכל, סמל למזנו הסוער שליווה את כל מעשיו הטובים שחם רבים מלמנותם.

זכור אותו באהבה וגעגועים רבים.

שלמה נצר

ארגון יוצאי זגלמביה
אבל על מותו של
אריה בראון ז"ל
החזן הראשי הצבאי לשעבר
ושנים רבות החזן המלווה את ארגון זגלמביה בימי
מכאוב ושמתה, ביום השואה במודיעין, בס' באב
בנחלת יצחק ובחג התנוכה
תנחומים למשפחה
מי יתן ולא תדעו עוד צער!

גילה קנפיהיס ז"ל
גילה קנפיהיס, בתם של יחיאל-יצחק וברכה מילכמן נולדה
בבנדין ב-14 בדצמבר 1925. הייתה חברה בנוער הציוני,
במחתרת הציונית והכרת ה"נשה גרופה".
היא עלתה לארץ ב-1944, שחתה תקופה מסוימת בתל יצחק
ולאחר מכן עברה לגור בתל אביב.
גילה קנפיהיס נפטרה ב-17 בפברואר 2009 והותירה אחריה
שתי בנות ושלושה נכדים.
היא זכרה ברך!
המשפחה

ארגון יוצאי זגלמביה
אבל על מותו של חבר הארגון
מנשה אופלר ז"ל מבנדין
תנחומים למשפחה
מי יתן ולא תדעו עוד צער!

ארגון יוצאי זגלמביה
אבל על מותה של חברת הארגון
סוניה שטרוכליץ ז"ל מבנדין
תנחומים למשפחה
מי יתן ולא תדעו עוד צער!

ארגון יוצאי זגלמביה
אבל על מותה של חברת הארגון
ברוניה לנדאו ז"ל, לבית בראט סקרומולוב
תנחומים למשפחה
מי יתן ולא תדעו עוד צער!

ארגון יוצאי זגלמביה
אבל על מותה של חברת הארגון
אביבה שניימן ז"ל
תנחומים למשפחה
מי יתן ולא תדעו עוד צער!

ארגון יוצאי זגלמביה
אבל על מותה של חברת הארגון
פלה ברוקנר ז"ל
תנחומים למשפחה
מי יתן ולא תדעו עוד צער!

ארגון יוצאי זגלמביה
אבל על מותה של חברת הארגון
טובי ברוך ז"ל, לבית מטלר מבנדין
תנחומים למשפחה
מי יתן ולא תדעו עוד צער!

ארגון יוצאי זגלמביה אבל על סות החבר
געצל שטיניץ ז"ל ילד בנדן
 שנפטר באוסטרליה בר' באדר תשס"ט
 תנחומים למשפחה
 מי יתן ולא תדעו עוד צער!

Zagłębie (Zaglembie) world organization Board and members express **Our Sincere Condolences on the Passing Away of**

Gorg Steinitz Born in Bedzin
 Who passed away in Australia, on March 2, 2009
 Sharing the family deepest grief

ארגון יוצאי זגלמביה אבל על סות החבר
זיסקינד רוזנהולץ ז"ל ילד בנדן
 שנפטר בטורונטו בי"ד באדר תשס"ט
 תנחומים למשפחה
 מי יתן ולא תדעו עוד צער!

Zagłębie (Zaglembie) world organization Board and members express **Our Sincere Condolences on the Passing Away of**

Ziskind Rosenholtz Born in Bedzin
 Who passed away in Toronto, on March 10, 2009
 Sharing the family deepest grief

ארגון יוצאי זגלמביה
 אבל על סותו של חבר הארגון
אברהם דפנר ז"ל מבנדן
 תנחומים למשפחה
 מי יתן ולא תדעו עוד צער!

ארגון יוצאי זגלמביה
 אבל על סותה של חברת הארגון
רינה גדל ז"ל מסוסנוביץ
 שנפטרה בכ' בניסן תשס"ח
 תנחומים למשפחה
 מי יתן ולא תדעו עוד צער!

ארגון יוצאי זגלמביה
 אבל על מותו של חבר הארגון
אברהם רבינוביץ ז"ל מזמברובה גורניצה
 שנפטר בכ' באדר תשס"ט
 תנחומים למשפחה
 מי יתן ולא תדעו עוד צער!

ארגון יוצאי זגלמביה
 אבל על מותה של חברת הארגון
סוניה קליינר ז"ל לבית שוורצברג מברויצה
 שנפטרה בכ"ג באדר תשס"ט
 תנחומים למשפחה
 מי יתן ולא תדעו עוד צער!

יום חמישי, ט"ב באב תשס"ט, ת-30 ביולי
 2009 בשעה 16:00
יארצייט בתשעה באב לציון 66 שנה
לחיסול קהילות זגלמביה
 בבית הקברות במחלת יצחק, ת"א

החברה לאיתור והשבת נכסים של נספי השואה

החברה לאיתור והשבת נכסים של נספי השואה מחפשת מידע על בעלי נכסים, יוצאי זגלמביה אשר ככל הידוע נספו בשואה. לחלק רשימת בעלי נכסים המופיעים ברשימות החברה לחשבת רכוש:

Bedzin DAVID ALTMAN NETE ALTMAN CHANOCH BRUECKNER PINCHAS LEIBUSH BUCHWITZ ZEEV DAFNER JOSEPH ENGELRAD DINA ERLICH DAVID SHLOMO ERLICHMAN HUTTA FENIG SHLOMO FISCHEL ISRAEL FISCHER MOSHE FREIBERG YEHOASHA GOLDBERG DANIEL GOLDBERG CHAIM DAVID GRINWALD JACOB GURMAN SHIMON HONIGMAN HANOCH HDROVITZ FENIX HUTA ZVI KORETZ ISAAC MEIR KURLAND ZEEV LANDOI SHASTAY LIEBER ISAAC MALACH	IMOSHE MALACH CHAIM MEITELIS SHIMON NEIMARK JACOB ISAAC NEIMARK SHMUEL DAVID PARNAS ABRAHAM PEREL PINCHAS RINSKI MOSHE NETA SCHWEIZER MOZES SERCARZ MOSHE ZVI SPEISER OZER SPIEGLER SHPIGLER AHARON YAKUBOVITZ CHAIM AVIGDOR ZUCKERMAN SHIMSHON DAVID ZUCKERMAN Sosnowiec Greizer Haim Wolbrom Schoental Necha Schoental Isaac Schoental Shimon Engelslein Yehiel Meir Czeladz Landau Chaim Rosenes C.S.
--	--

לפרטים נוספים ולקבלת מידע ניתן לפנות לרונן שלו בטלפון: 03-7566800, או בדוא"ל:

הנצחות אישיות

אנו מציעים כי במסגרת ההנצחה שבווד הויכרונ במודיעין נותרו עדיין מקומות להנצחה אישית של בני המשפחה שנספו בשואה. תוצאת שורה אחת חרוטה בשיש שחור עולה \$150. המבקשים להנציח את יקיריהם יפנו לאולם הארגון הפתוח מדי יום רביעי בערב וימלאו טופס עם הפרטים הרלוונטיים.

דפי עד

"וכי... את אשר עשה לי עמלק... יבדו חבל, אל תשכחו עד סוף ימיכם והעבירו הלאה בגזירה דרושה לזוהית האיום שהתגבש הרגע... נכחי ורצחו איתנו!" (שמות בראשית של אלהים אלכם, עמוד הידוע במו"ק קט"ג)

מתוך רצון להגשים את רצונותיהם של אלו שנספו, העל פי חוק הויכרון לשואה ולגבורה, איספים ביד ושם את שמות קרבת השואה בחיכל השמות ומנציחים את מראות השואה באוג הקדומות שנכחדו בארצי הויכרון ובמדינות שבתר.

מאז שנית החפצו החבו לאסוף ביד ושם את שמות הקרבת עד היום נספדו למעלה משלושה מיליון שמות - שהם קצת יותר ממחצית הנספים. עדיין מיליוני קרבת שואה נותרו ללא זהות וזכותן לפגוע להחזיר להם את שמם לכל תאוד מורשתם לנצח.

מיישדם מלא דפי עד להנצחת בני משפחתי, קורני, סקרן וידידתי, מתבקש לעשות כן בחקיקם. אפשר למלא דפי עד באינטרנט, לחפצים סותך האתר של ביד ושם, או לבקש מיד ושם דפי עד למילוי ידני. יד ושם פרויקט איסוף השמות. טל: 054-8420430

איסוף עדויות הניצולים

את התפילים המרכזיים של ביד ושם כמסד לאומי הסתעד, חוקר ומנציח את ויכרון השואה וינו איסוף תועד ארכיון סכל הסוגים - תעלומים, חסנים, תעודות אישיות ותפצים. העדויות של ניצולי שואה מהוות מרכיב חשוב במימון הויכרון האישי והנחלת. המדור לגביית עדויות היה סן הראשונים שחוקמו ביד ושם ומתועדים בו למעלה מ-5,000 עדויות.

הדור שחווה את השואה נשאל על כתפיו או משא הויכרון הולך ונוגב איתו. זכרונותם של הניצולים, שראו את המראות ורצו את האירועים, העניקה לויכרון תוקף מסורי. לשמת תופעת הכחשת השואה, החולסת ומתרחבת עדות מצולמת של ניצולי מהווה הוכחה יוצאת לעצם קיומה והתרחשותה. לסיפור האישי, על חשיבות סחוקו והינכות ראשונים במעלה לזרות הבאים.

עם זאת, רבים טרם תיעדו את קורותיהם בתקופת השואה. אנו, צרו קשר עם ביד ושם וספרו את סיפורכם, אם לא יוכלו להגיע ליד ושם ישאלו צוות שיתעד את סיפורכם.

יד ושם, המדור לגביית עדויות. טל: 02-6443753/4

מסע שורשים לציון 70 שנה לפרוץ מלח"ע ה-II

יוצאי זגלמביה מונענים מסע שורשים בפולין לציון 70 שנה לפרוץ מלחמת העולם השנייה. המסע יימשך שבוע ימים ושבעה לילות ויוצא ב-28 באוגוסט 2009, החזרה ב-4 בספטמבר 2009.

זיכרונות

מאת: זלמן גיטלר

ידע עולם, להשכלה כללית.

החושדות של גנרלים צינים
המתפשטים לכל עבר
והם פוליס ויורדים
צפים ונעלמים
ואליהם תמיד,
חלומות מתלחשים...

חמישה אחים היינו
בציר בנדין טולדו
ובחר רק אחד - זלמן,
ובנשמתו,
מתעק ככה רובצת
צער ושומה.

זלמן גיטלר, כפר שמריהו,
22 בספטמבר, 2008

תלמיד ב"יבנה מורח"י,
ובעקבות המשבר הכלכלי
עבר לבי"ס היסודי
"רמפורט" הממשלתי.

צעיר האחים היה בשרעק,
עוד זכה לחנוג את "בר המצוה",
ושנה אח"כ פרצה המלחמה.
הוא שרד אותה כילד
אך את חייו ייפך
דיוקא בסופה.

הפצצות האנגליות על קרון היכבת
בה נסע -
קטלו באחת את חייו הצעירים.
הבה בית הכפר "יבנה מורח"י,
עם המורים הדקדקים
המקיימים כבוד ייאה
ומרכיבים בתלמידיהם תורה,
צמרא, עברית, גרמנית

ונלכד בה עם פרוץ המלחמה.
טובה נורתה בידי הגרמנים
שעה שסירבה להפקיר את מושבה, ביה
ללכת לעבודה.
אם ובתה, יחריו נור
מרחבתו על חיל גיטני
הסר לב ושמה.

השני באחים היה אשר,
חבר ב"גורדניה",
בעל משרד רמורי באיכות ורמת
המופז להנהגה הראשית של התנועה
בנרשה הבורה.
הוא ראה את אביו,
סדוק שפתיים יחוש טר,
סוכל אל סונו
בבירקטא.

הרביעי באחים היה שלמה,
חבר ב"נוער הציוני",

חמישה אחים היינו
בציר בנדין טולדו
ובחר רק אחד - זלמן,
ובנשמתו,
מתעק ככה רובצת,
צער ושומה.

חמישה אחים היינו
מתפשטים לכל עבר,
הם פוליס ויורדים,
צפים ונעלמים
ואליהם תמיד -
חלומות מתלחשים.

בכור האחים היה נחום,
חבר ב"חלוץ" וב"גורדניה",
עבר הכשרה בסקרוביץ,
ועלה לארץ כחלוץ,
למראת תולדת בתו
חזר לפולין עם סיבה רפיונה

טיול לפולין

מאת: רבקה רייך

קייח תשס"ח, מסע שורשים של יוצאי זגלמביה בפולין
Heritage tour to Zagłębie - 2008

עיתני היינס ביידיש,
המושבה "עובדיה" שהייתה כמלבקוב שה מלפני המלחמה
המשויכה בגוש עזרון עד נפילתה במלחמת העצרות.
בדרך ליורשה בקרטו בלביירצק,
מצאני בית קברות מגיפל ועיי יפה.
יצאנו להמשך הדרך ליורשה
התבונה הייתה אישית ביותר,
מישהו אמר, חבל שלא נסענו עם השמלות,
כי החשמלות ניספת על הפסים מבלי שייצצו איהם,
סוף סוף הגענו למרכז יורשה,
נעצרת בריוף ליד הבניין הענק המרובע שסמלך בנת.
הפולנים שומאים את הבניין וכל זה שסמלך עשה
למחרת הלכנו לאנדרטת אנליביץ, הנחט זר,
היה מסס מרשים, הצלמנו סבל הצדדים,
ראינו את המקום שבו היה הגמר
בית הקברות מורשה היה מרשים ביותר.
מצאנו יהדות מסאית שהרבה דורות.
מצאנו את קבר זמנוף
סמציא שפת האספרנטו,
אחר כך הלכנו לעיר השוקת,
מצאנו עיר צבאנית יפיייה בנורשה,
כיום האחרון לפני העזיבה ביקרט
בפארקים היפים בנורשה.
ראינו את פסל פילטרעקי שעשה חסד עם היהודים,
ראינו את סונו הקומפוזיטור המהולל השולש על הגנים.
יגור עם כרכורים יפים,
ארטוכות האצולה בשפע,
פסלים על חניפות של בנות
ועל כול הפסלים למיניהם
נפרדנו מהגורדך המהולל,
אריאל בן ירבו כמיהו.
בשעה טובה עיפוס, ימרוצים מאד,
חורט לארצנו המוכחרת שאהבנו,
והתנגנו עד מאד.

רבקה רייך, פולין, אוגוסט 2008

ביום שהחלטנו לנסוע לפולניה,
חיכה לנו מדריך גאני
שנכיר כל שביל בפולין,
בקרוב ראונו את הוואול
סוקובצה, בית כנסת נשן,
יבית הקברות שבו קבורים סקובלים הבוס
כחו קפה עם שכות יהודים.
גם גשם פקר אותנו שם,
אז נשטנו אור צח שאין לנו כאן.
הותיים אכלו בערב דג,
והפולנים רקדו קרקוביץ,
כאושרוץ עברנו חזית גתום,
ובבירקטא נעמדנו דום.
הולקנו טות אפרט קדיש על טולם,
על תולדים, על חקמים, ועל שמתם שדום.
הגענו לסוכוביץ להדרת קדושי המקום,
זא אברהם החחיל לטאם,
בבגדך היה מסס מרשים,
באו מכל פולניה להצדיע.
הצבא הפולני, וצבא ישראל היו במסלול,
שם השמנו אברהם את הגאום,
גם זאב לירון נאם בפולנית,
את שנייה הרגם אריאל על הצד המוב ביותר,
אחר כך חזמנו לערית,
ואני סיפרתי להם על אימי שהצילה פולני שיכור
שנחבל קשות בידי נאצי איזם.
העיתונאים הפולנים שאלו אותי
האם יש לי מולדה כפולת,
אמרתי שלא. כאשר היינו בפולניה
היהודים התפללו שלוש פעמים ביים להגיע לירושלים.
כמוכן שהיום יש לי מולדת אחת והיא ישראל,
סוכן שיש לי רכשות חוכרות לפולניה אבל זה הכול,
בשרים ראש הציר המיון אותנו לשפך
הייתה תזמורת מעלה
שירי יידיש מתורגמים לפולנית
בזמנרובת היה עצוב מאד,
ללא בית כנסת ללא בית קברות...
ובמלבקוב השתדלו מאד,
הראו לנו נווילי אש גנרא וסידרה,

מסע שורשים לציון 70 שנה לפרוץ מלה"ע ה-II

יוצאי זגלמביה מתכננים מסע שורשים בפולין לציון 70 שנה לפרוץ
מלחמת העולם השנייה. המסע יימשך שבוע ימים ושבעה לילות
וייצא ב-28 באוגוסט 2009. החזרה ב-4 בספטמבר 2009.

חגיגות ט"ו בשבט לנטוע עץ בדרך לירושלים

מאת: דוד קליימן

נסיון מעשי בשטח. הנסיך הצליח. כל ענף של עץ תמר קיבל הגנה של רשת עדינה, כך ששום מויק לא יכול היה לפגוע בפרו. התמרים אחרי ההכשלה לא נפלו יותר על האדמה אלא לרשת המורכבת על ענפיהם.

בסוף הקיץ כשהתמרים היו בשלים ומוכנים לקטיף, טרקטור עבר בין העצים, הרעיד את הענפים, ומתעלפות, כל התמרים נפלו ישר לענף הרשתות. שקים אלה הובלו אחרי כך לבית האריזה לרחיצה ומיץ. מכיוון שעצו תמר אינם זקוקים להרכה מיץ, קיבוצים רבים בערבה ובבקעה, שתלו אלפי עצי-תמר המהווים מקור הכנסה משמעותי מדי שנה ניסיעים עשרות אלפי עצים חדשים והם מהווים ענף יצוא חשוב ביותר.

על פי נתוני ארגון מגדלי התמרים לשנת 2007 - סך גידול התמרים בישראל - 330 מיליון שקלים ומתוכם 230 מיליון שקלים ליצוא. בישראל של שנת 2007 קיימים למעלה מ-32,000 דונם של מטעי תמר, גופים גדולים בחו"ל מתחייבים מראש לקנות את התוצרת המובחרת של מגדלי התמרים בארץ, וביניהם Marks & Spencer באנגליה.

מימין:
דוד קליימן
משמאל:
איכה אבידב

חגיגת ט"ו בשבט ביד הירוקה. Tu B'Shevat planting at Yad Hazikaro 2009

לפני כחודש זכיתי לחגוג עם משפחתי, ידידים וחברים את יום הולדתו התשיעי. זכיתי גם לחגוג את "ט"ו בשבט" באתר ההנצחה במודיעין. התרגשתי מאוד שזכיתי לכך, לנטוע עץ בדרך לירושלים באדמות מדינת ישראל.

אני זוכר את חג ט"ו בשבט הראשון שחגגתי לפני 82 שנה, בעירי בנדק, הלכתי לבית ספר בווארסקי ברחוב סונבסקיאנו 5. כל הילדים קיבלו שקיות מהקדן הקימת ובהן היו זנאים, תמרים, שקדים, חרוב שחור ומחוק, תפוז ועוד. ומאז היו לי געגועים לארץ ישראל.

אני זוכר גם שאצלנו בבית היתה תמיד תלייה על הקיר קופסה כחולה של קקיל ושלשלו מטבעות לזכרה.

כשבגתי והייתי חבר בתנועת הנוער "גורדוניה", הפכתי לגיזבר קקיל בתנועה ולפני כל חג הלכתי ליהודים עשירים כדי לקבל תרומות יפות. אחד מהם היה סבא של מי שחפכה לימים לאשתי, אברהם טרפאר שנתן תרומות נדיבות ל"קרן תיסודי וקקיל". הוא היה עשיר מאוד, בעל בית חדשת לבירה גרודיאק, אשר המשרד והבית היו מול תחנת הרכבת. עד היום קיים בבניין הבניין עם השילוט על חזית הקיר A.T. בסוף רח' מלובסקיאנו.

הסבא אירח בניתו מנהיגים מארץ ישראל שבאו לבגדו כדי להזדקק לעליה ולקבל תרומות לקרן היסוד.

בשנת 1958 התקשר אלי אורי לנדאו מקיבוץ שלוחות שבאזור בית שאן והסמי אותי אליהם עקב הבעיה שהיו לקיבוץ עם גידול תמרים. באותה תקופה ליוו קשיים עצומים את גידול התמרים. הפריחה המתוקה של התמר משכה מוזיקים וזוכים שאכלו את הפרי. הפרי שנשאר על העץ, הבשיל, נפל על האדמה והרכיב והנטיס היו עצומים. קיבוצי את ההזדמנה ונסעתי צפונה. עלינו על טרקטור ונסענו לשטח גידול התמרים. מעבור מספר ימים מצאתי פיתרון. נסעתי למפעל שלו "קליימן מטאורי" והכנתי מספר דוגמאות של רשתות. הורחזו לבית שאן כדי לעשות

מה לנטיעות ט"ו בשבט וליוצאי זגלמביה

מאת: אילה אבידב - שלזינגר

ומתוודה שנוכחותה חיממה את לבי מכיוון שראיתי כיצד בני הדור השלישי סכל לצוות העולם מוצאים להם שפה משותפת. ודווקא באתר ההנצחה חיבור שכזה מקבל משנה חשיבות.

להתראות בשנה הבאה.

הרעיון עזבו את אדמת אירופה הרחוקה בדם משפוחתיים ויקיריהם ובאו לכאן בהחלטה נחושה להכות שורש, להתחיל ולהצמיח חיים חדשים בארץ הסובבת. ואנו שנשמענו להמשיך את דרכם עושים זאת גם בהתקשרות אל אדמת הארץ ולחבל ארץ הזה, ער קדושי וזגלמביה שבמדינתנו. שבו בחזר הורינו להקים את אתר ההנצחה הסגור ונוסעים בו עצים לקיים את דברי הכתוב: "יחדש ימינו בקדם" (איכה, ה', כ"א).

במשנה הנטיעה באתר הזיכרון שלנו אנו מביעים את מחויבותנו העמוקה והאיתנה הן למסוב והן לרעינו. למקום - אדמת ארץ ישראל שממנה לא נעקר, ולרעינו והנצחה - שאוינו אנו מעבים עם כל עץ ושתיל והמלאכה עדיין לא הושלמה!

השנה, כמו בעבר, התאריך יקבע מראש: יום ששי הסמוך לטי"ו בשבט. ולמרות שמוג האוויר בעטו זו בדרך כלל סוער (גם בארצנו הצחיחה), ההכנות הסתיימו, מוסיקה ושולחן ערוך קבלו את פני החברים והמשפחות שהגיעו. וכל שניתר היה לחכות ולבדוק האם דברי החזאי היו נכונים, ולמרות הזהרותיו, רבים הגיעו ונאי הטקס נהנו מיום חמים ואביב.

השנה נתבקשתי לארגן את אירוע הנטיעה ינעזרתי ברבים וטובים. הטקס חרץ ונחל עני שמעון ניצני, ששייף את הקהל. על ההכנות הלוגיסטיות היו אחראים אוזי גרינגרס ושמשון ישיבי. נשאו דברים דוד קליימן לרגל יום הולדתו ה-90 ואברהם גרין שתאגד את האירועים האחרונים בארגון. אנשי קקיל בניצוחו של אבי אסתרזון הכינו לנו את השתילים לנטיעות.

אירועים אלה מזמנים לנו תפאורה נאה לפגוש מכרים ונותקים וגם להכיר חברים חדשים שזה מקרוב הצטרפו לארגון. הפעם הצטרפה אלינו גם אורחת מקדה, מישל, נכדתו של שמעון שליפקה מסודרוטו. מודה

ט"ו בשבט תש"ס. מימין: טלי אבידב, נכדתם של בנימי הנקב שליזינגר ומישל שליפקה נכדתו של שמעון שליפקה מסודרוטו, יליד וזגלמביה גורניץ.
(L.) Michel Slivka, granddaughter of Shimon Slivka of Toronto and Tali Avidov, granddaughter of Dvoryamin & Hanka Shelsinger

נסים שקרו לסבא וסבתא - נשף חנוכה תש"ט

את נשף חנוכה ציינו השנה בסימן 60 שנה למדינת ישראל ו-100 שנים לעיר תל-אביב. הנשף התקיים, כבכל שנה, באולם רסיטל בנטיחות כ-200 מחברי הארגון - בני הדור הראשון, השני ואף השלישי.

דיצה אופנהיים, בת למשפחת מונביץ מסטשטישיץ, האחראית על האירועים מטעם הדור השני, הנחתה את הערב.

את הערב פתח אברהם גרין, יו"ר ארגון יוצאי זגלמביה. הרב ישראל מאיר לאו כיבד אותנו בהזדקת נרות חנוכה וסיפר לנו סיפור מופלא על קשר מיוחד שנוצר בין היהודי אהרון לוי שהיגר לאמריקה ומנש בתקופת מלחמת השחרור האמריקאית את נשיאה הראשון של ארה"ב, ג'ורג' וושינגטון, באחד מימי חנוכה.

על מסך גדול הוקרנו תמונות היסטוריות ועכשוויות אודות אירועים של ארגון יוצאי זגלמביה מלונת בפיזוביות. המצגת חוכנה על ידי שמעון ישיבי, שבמשפחתו מבגדו.

שנים מבני הדור השלישי: ארנה שועבי, נכדתו של שלמה גראואר, ראש הארגון בחיפה שמוצאו מסוסנוביץ וזורי איל, נכדו של דב שבט מבגדו רצשו את מלנו כאשר סיפרו על נסי ההשרדות של סביהם. שרה אורן בת הדור השני למשפחה מצ'לדי, היא זו שיזמה את סימורי הניסים בנשף. יוסי למל, בנם של דב ובתיה למל מבגדו, הוא אמן כראות בינלאומי מוכר

הרב ישראל מאיר לאו מדליק נר שניני של חנוכה
Rabbi Israel Meir Lau at the Zaglębians' Hanukkah ball

w dostatku lub względnym dostatku, natomiast około 50 % charakteryzowało się ubóstwem (nieraz skrajnym)."

Str. 408-409 "Aby wyczerpać temat życia kulturalno-oświatowego Zagłębia Dąbrowskiego w okresie dwudziestolecia międzywojennego należy zwrócić uwagę iż współuczestniczyło w nim silne liczebnie w Zagłębiu środowisko żydowskie." Tutaj autor wymienia kilkanaście nazwisk muzyków, malarzy, pisarzy, naukowców wywodzących się z Zagłębia, którzy zasłynęli na świecie. Nie pomija także animatorów i organizatorów kultury. "Zupełnie nieznaną historią jest istnienie w Zagłębiu grupy prozaików, poetów i malarzy Jung Zagłębie, która powstała w roku 1933." Tu znowu następuje szereg nazwisk "W Zagłębiu ukazywały się także żydowskie gazety". Z braku miejsca nie wymieniam tytułów; wg autora były to miesięczniki, tygodniki, dzienniki i inne czasopisma, reprezentujące różne grupy społeczne i partie polityczne

Jan Przemysza-Zielinski zamknął swą Historię Zagłębia Dąbrowskiego rozdziałem Próba bilansu, a zakończył: "Kryzysy ekonomiczne były główną zmorem zagłębiowskiego dwudziestolecia międzywojennego. Powodowały, że nie rozwinęło się ono w całej pełni i we wszystkich możliwych

warunkach. ... Ostatni kryzys, który rozpoczął się w roku 1938 został już jednak zdominowany w świadomości ludzkiej zagrożeniem niepodległości Polski ze strony niemieckiego faszyzmu. Przed Zagłębiem Dąbrowskim stało widmo II wojny światowej."

Historię Zagłębia wydano staraniem Stowarzyszenia Związek Zagłębiowski, którego działalność - jak informuje - polega na inicjowaniu przedsięwzięć integrujących społeczność lokalną, po to aby kultywować historię, kreować rozwój kultury, tradycji, oraz świadomości regionalnej i obywatelskiej."

Po otrzymaniu książki, przewodniczący Związku Żydów Zagłębia p. Abraham Green, w liście do p. Zygmunta Machnika, wiceprezesa Związku Zagłębia napisał m.in.:

"Gratulujemy Związkowi Zagłębia tej inicjatywy. Pragnę podkreślić, że Historia Zagłębia Jana Przemyszy-Zielńskiego jest lekturą ważną i dla nas, Żydów Zagłębia w Izraelu i wszędzie na świecie."

Anna Cwiukowska

W Danii zmarła po długiej chorobie Helena - Lena Paczyńska, urodz. Lewartowska z Modrzejowa w Zagłębiu. Rodzinie i Przyjaciółom wyrażamy głębokie współczucie. Związek Żydów Zagłębia

Inicjatywa Stary Dworzec

Sz. P.
Abraham Green
Przewodniczący Światowego Związku
Żydów Zagłębia w Tel-Awivie

Szanowny Panie Przewodniczący,
Droży Przyjaciele z Zagłębia.

Jest mi niezmiernie miło poinformować, iż na początku lutego br. powstało nowe stowarzyszenie "Inicjatywa Stary Dworzec", którego siedziba będzie w pomieszczeniach Dworca PKP - Stacji Nowy Będzin. To właśnie w tym miejscu planujemy powołanie Muzeum Historii Będzina i Żydów Zagłębiowskich, spełniając niejako wolę ówczesnego przew. związku p. Dr Arie Ben Tova.

Naszym zamierzeniem jest zgromadzenie jak największej ilości dokumentów i materiałów dotyczących życia i holokaustu tak licznej społeczności Żydów w Zagłębiu. Jednocześnie zwracamy się o rozszerzenie stałej (niezwyczajnej) pomocy finansowej i podjęcie współpracy. Pozyskane fundusze przeznaczone byłoby na oprawy oraz niezbędne media.

Długoletnia osobista moja współpraca daje się być gwarancją utworzenia swego rodzaju miejsca upamiętniającego wspólną historię.

Jeszcze raz dziękuję za dotychczasową współpracę i pomoc, licząc na jej kontynuację i pomoc w zorganizowaniu Muzeum Historii Żydów Zagłębia.

z pozdrowieniami
Adam Szydłowski
Przewodniczący
Inicjatywa „Stary Dworzec”

A New Museum in Będzin

We have recently received a letter from Będzin in which Mr. Adam Szydłowski informed us on a new initiative - the establishing of an Historical Museum in Będzin to include the history of the Zagłębie Jewry.

We have been asked to assist that new initiative with documents, photographs and artifacts and also helping in financing that project.

The Zagłębie organization board will conduct a meeting on the subject and inform organization's members what has been decided.

Above is the letter received from Będzin.

מחיאון חדש בבניין

במים אלה התקבל מסכת אדם שידלובסקי ובו מודיע על יומה חדשה להקמת מחיאון אודות החיסטוריה של בניין ויחודי זגלמביה. אנו מתבקשים לסייע גם ברוח - כמו סכתבים ישנים, תמונות מהעבר וכו' וגם בחומר - סיוע כספי וכו'.

הנהלת הארגון ותזון בקרוב בנושא ותביא את הסיכום לידיעת חברי הארגון.

חלק סכתב של אדם שידלובסקי:

מבצע עולמי של איסוף זכרונות הניצולים

ועידת התביעות סקירה אוסף האלקטרוני עולמי של סכתבים שנכתבו בידי יחידים שעברו את שואת יהודי אירופה, ואשר טרם פורסמו או שאינם זמינים. שותפים למאמץ זה הם יד ושם, מחיאון השואה של ארה"ב, מרכז זכרון השואה בברשת, הסוכן ההיסטורי היהודי בווירג'יניה ופרוייקט זכרונות ניצולי השואה בארה"ב.

יש הסיבות עצומה לסיפור זכרונות אלה עבור דורות העתיד, שלא יהיה להם עוד אפשרות לפגוש בניצולים עצמם כדי להישפך לעודיות מספור ואישן.

אנו מונים לסחברי יומנים וזכרונות, לבני משפחותיהם ולמחזיקים וזמירות על סכתבים כאלה בבקשה להנישם את הסכתבים לפורסום. האוסף והאלקטרוני הוא יעמוד לישות ארנטים ואישים כדי לסייע בעבודות מחקר וחיפוש של השואה. לבעלי הסכתבים ולבעלי זכויות על הסכתבים תינתן גישה לסכתבים שיכללו באוסף האלקטרוני, והם יהיו השאים למשוך את סכתביהם מן האוסף או לפורסמם בכל דרך שימצאו לנכון.

לפרטים מספיקים, נא לאתר: <http://memoirs.claimscon.org>
פניות פרטיות של בעלי סכתבי זכרונות שטרם פורסמו ייענו בתחובת הדוא"ל הבאה: Gabriel.Bron@claimscon.org

דמי חבר לשנת 2009

הפעילות הרבה של הארגון סחיבת הוצאות כספיות כבדות מבטלות. חיסונו הכספי העיקרי בא דמי חבר העומדים השנה על 130 ש"ח. כל תחומה נוספת תתקבל בברכה. אנו מבקשים מכל חבר שטרם שלם את דמי החבר לשנות זאת בהקדם. את דמי החבר ניתן לשלם:

- ✦ ישירות לחשבון הבנק - בנק לאומי - בת ים - סניף 861 - לזכות י"ארגון תוצאי זגלמביה" מס' חשבוני - 33935/34. המשלם ברח"ו ו/או מתבקש לרשום את שמו וכתובתו בדי שמוע למי ולאי לשלוח קובץ.
- ✦ סואלס הארגון (רח"ו פרישמן 23 ת"א) הפתוח בימי די אה"י.
- ✦ יצחק טורטר - אחד העם 79, תל-אבוב. טל: 6852213 - 03
- ✦ שלמה גראור - חיפה. טל: 8360960 - 04
- ✦ צבי לנדאו - ת.ד. 4120 בת-ים, 59395. טל: 5067337 - 03

חברי ארגון רבים טרם שלמו את דמי החבר למרות זאת אנו ממשיכים במאמצים לתרום את העלון שביוזמם ולהפיץ אותו בין כל חברי הארגון, דבר שעולה כסף רב.

אנא, שלמו את דמי החבר כדי שנוכל להמשיך בפעילות החשובה של הארגון. קיומו של הארגון תלוי בכם.

Historia Zagłębia Dąbrowskiego Jana Przemszy-Zielińskiego

Wydana staraniem Związku Zagłębiowskiego książka pod powyższym tytułem liczy ponad 400 stron i jest niezwykle ciekawym i godnym uwagi dziełem poświęconym dziejom Zagłębia Dąbrowskiego od najwcześniejszych - po ostatnie lata międzywojennego dwudziestolecia w II Rzeczypospolitej Polskiej. Autor, świetny pisarz, znakomity znawca Zagłębiowskiej Ziemi, powszechnie szanowany działacz kultury zamierzał napisać dalszy ciąg - o zagłębiowskich dziejach w czasie II wojny światowej. Nie zdążył, nie ma Go już wśród żywych. Jego publikacja ukazała się wcześniej, w 12 zeszytach, wydanych przez "Sowa Press" w 1992-1994. Wydana bardzo starannie w 2006 roku książka stanowi - jak zaznaczył we wstępie prof. Marek Barański - "pierwszą dotąd i jedyną próbę całościowego opracowania dziejów regionu zagłębiowskiego, zawierając cały dotychczasowy stan wiedzy o Zagłębiu na przełomie wieków".

Dla orientacji, podaję tylko główne tytuły rozdziałów, które mieszczą wiele podtytułów.

Rozdział I Od pierwszych śladów człowieka na Ziemi Zagłębiowskiej. (homo sapiens fossilis z Siemieni, czaszka mężczyzny ok. 25 letniego, z okresu młodszego paleolitu -39000-8000 p.n.e.)

R. II Rozwój grodów i miast zagłębiowskich.

R. III Na zbrojnym i warownym pograniczu

R. IV Pod panowaniem Jagiellonów (Przesławne miasto Sławków, Po obu stronach Przemszy, Złoty wiek Będzina)

R. V Od pierwszej elekcji do Odsieczy Wiedeńskiej.

R. VI Ostatni okres wolnej Rzeczypospolitej (mieszczanские czady w biskupiej Czeladzi: Śmierć ostatniej czarownicy (nazywała się Joanna Włodyczkowa i została w Czeladzi w 1740 roku ścięta toporem przez katedrę sprowadzonego z Bytomia, n.b. - jak w XX wieku w czasie odwilży po śmierci Stalina - oskarżyciele "czarownicy" poszli pod sąd, jej synom oddano majątek skonfiskowany Joannie, która została "rehabilitowana" ale życia nie udało jej się zwrócić.)

W tymże rozdziale m.in. Królewski Będzin, Biskupie okolice i sprawa żydowska.

R. VII Wginięcej Rzeczypospolitej: Początki Zagłębiowskiego Rejonu Przemysłowego.

R. VIII Rodzi się Zagłębie R. IX Zagłębie Dąbrowskie w Powstaniu Styczniowym.

R. X Przemiany popowstaniowe na tle ekspansji kapitału

R. XI Wsienna miarę metropolii: Pierwsza metropolia Zagłębia Sosnowiec - największa wieś Europy. Żydzi w Zagłębiu.

R. XII Wejsie "Zagłębiowskiego Smoka" w wiek XX.

R. XIII Zagłębie w walce o niepodległość.

R. XIV W Dwudziestolecie Międzywojennym.

Książkę zamyka "Próba bilansu". Autor powołuje się na dwie prace związane z podjętą tematyką: na "Historię Zagłębia Dąbrowskiego" Mariana Kantora-Mirskiego wydaną w 1931 roku, oraz na publikację badacza Zagłębia, prof. Włodzimierza Błaszczyka. Jan Przemsza-Zieliński oczywiście wprowadza do swojej książki nowe informacje, z okresu po wydaniu prac obu wymienionych autorów. Jednocześnie kolejni autorzy w swych pracach o dziejach Zagłębia będą musieli zwrócić uwagę na nowe znaleziska archeologiczne odkryte w ostatnich latach na terenie zagłębiowskim, które - jak czytamy we wstępie - "pokazują nam zupełnie nowy, niezwykle wręcz obraz wczesno-sredniowiecznego pogranicza małopolsko-śląskiego".

W "Historii Zagłębia Dąbrowskiego" Jana Przemszy-Zielińskiego natykamy się często na fakty i wydarzenia obrazujące szeroką problematykę życia Żydów

Zagłębia na przestrzeni stuleci, tak w dziedzinie rozwoju społecznego, ekonomicznego, w kulturze i polityce, w walce o niepodległość Polski.

Nim przejdę do kilku z tym związanych szczegółów, pragnę podkreślić inny, ważny dla czytelnika walor tej książki: jej świetną czytelność. Narracja autorska jest płynna, styl odbiega od "suchych" podręczników szkolnych z jakich uczyliśmy się historii. Przemsza-Zieliński prowadzi nas po chronologii wydarzeń, wśród rzeczy i ludzi, jak po frapującej przygodzie historycznej i literackiej zarazem.

Przechodzę do niektórych fragmentów tej książki odnoszących się do ludności żydowskiej.

Stronice 181-185: "W połowie XVIII wieku Żydzi stanowią już blisko ponad 1/4 mieszkańców miasta (Będzina). W 1787 w ogólnej liczbie 978 mieszkańców jest 250 Żydów. W mieście znajduje się już 40 domów żydowskich." W dwa lata później - 42 domy żydowskie, oraz żydowska szkoła. "W połowie XVIII Żydzi budują nową synagogę przy ulicy zwanej później Bóżniczą i zakładają nowy cmentarz na północnym stoku Góry Zamkowej... W wielkim poważaniu miała ludność żydowska dwóch wybitnych prawników, Salomona Markowicza i Janasa Samuelowicza, którzy wykazali się wielkim kunsztem dyplomatycznym i wynegocjowali korzystny przywilej od Jana III Sobieskiego." Ze stronice 313-316: "Historia naszego regionu nie byłaby pełna gdybyśmy nie uwzględnili w niej obecności i wielkiej aktywności, przede wszystkim gospodarczej środowiska żydowskiego, które w drugiej połowie XIX wieku przeżywa w Zagłębiu swój żywiołowy rozwój... Z drobnych, ułamkowych zapisów kronikarskich wynika, iż np. Żydzi będzińscy, mimo pewnej hermetyczności swego środowiska, brali udział w życiu politycznym całego społeczeństwa... ze była pamięć o wielkim patriotcie polskim, rabinie Jakubie Natanie... W Zagłębiu zaczął rozwijać się węglowy przemysł wydobywczy. Zarządzenia kolejnych ówczesnych dyrekcji górniczych podtrzymywały zakaz zatrudniania Żydów w kopalniach.

Zresztą, Żydzi nie pchali się do samego górnictwa... Włączyli się jednak dość wcześnie do górnictwa, organizując przedsiębiorstwa przewozowe: Motel Grunberg, Moszek Klajner. Szmul Hamburger czy Icek Goldman dorobili się na współpracy z przemysłem górniczym znacznych kapitałów... Przed powstaniem styczniowym Żydzi brali już czynny udział w życiu społeczno-politycznym regionu... w 1861 roku wystawiając swych kandydatów na listach wyborczych. Wbrew niektórym twierdzeniom, Żydzi zagłębiowscy wsparli czynnie samo powstanie styczniowe.

A. Goldman, urzędnik komory celnej przy dworcu kolei warszawsko-wiedeńskiej w Sosnowcu, (wraz z Grinbergem) stał na czele specjalnej organizacji, kierując przerzutem broni do powstańców ze Śląska i z zachodu.

Żydzi wzięli czynny udział w przemianach popowstaniowych w Zagłębiu, włączając się aktywnie do rozwoju gospodarki kapitalistycznej." W rozdziale tym autor podaje liczne nazwiska żydowskich rodzin związanych z różnymi ważnymi dziedzinami gospodarki regionu. Zapewne nie jeden z nas znajdzie wśród nich także swoich dziadków czy pradziadków. Oczywiście, że Żydzi nie tylko się bogacili, ale i ubozeli, zwłaszcza ludzie z warstw rzemieślniczych i robotniczych, na co również wskazuje autor: "Wśród ludności żydowskiej, której w Zagłębiu było coraz więcej, następowało szybko rozwarstwienie społeczne. U szczytu znajdowało się ok. 5% najbogatszych członków tej społeczności, około 40% żyło

for them in their cellar. In risking their lives to save Thaler and Wasserberger, the Dziurawicz were guided by humanitarian principles, which overrode considerations of personal safety and economic hardship. Thaler and Wasserberger stayed with the Dziurawicz until January 1945, when the area was liberated, and after the war immigrated to Israel.

On July 7, 1980, Yad Vashem recognized Maria Dziurawicz as Righteous Among the Nations

On September 8, 1999, Yad Vashem recognized Franciszek and Roman Dziurawicz as Righteous Among the Nations.

Two Rooms with No Running Water

Waclawa & Jozef & Latos

From the age of 14, Waclawa Latos worked in a factory in Sosnowiec owned by a Jewish man named Mamlok. Waclawa reached the position of superintendent and when Mamlok and his family were sent to the Srodula ghetto in the suburbs of Sosnowiec she sneaked into the ghetto to bring in food parcels. In August 1943, when the ghetto was liquidated, Mamlok's daughter, Adela Leneman escaped from the transport carrying Jews to Auschwitz. Her husband, who later perished, pushed her off the train. Adela made her way to Waclawa and Jozef Latos's home in Wiejska Street. Despite their poor living conditions, in two rooms with no running water, they took her in. Their son, Janusz, who was 12 at the time, was extremely kind to Adela and kept watch to make sure no strangers came in. Whenever a stranger was approaching, Adela hid in a closet. Nevertheless, the situation was still perilous because Adela was very well known in Sosnowiec. Waclawa and Jozef managed to get Aryan papers for her as Adela Cesarz, which enabled her to work as a forced laborer in Austria, where her sister was. The Latoses also helped Zofia Lissak (Mamlok) and her husband, Feliks, and Dr. Maksymilian Dreifus, a Czech Jew and friend of Mr. Mamlok's. When the Sosnowiec ghetto was liquidated, Waclawa and Jozef put Maksymilian in touch with the people with whom he hid until the end of the war. After the war, Adela kept in contact with the Latos family from England, where she was living.

On September 17, 1984, Yad Vashem recognized Jozef Latos and his wife, Waclawa Latos, as Righteous Among the Nations.

The "Abandoned" Baby

Bogumila & Jan Chawinski

During the occupation, Bogumila and Jan Chawinski, who lived in the town of Sosnowiec, were friendly with the Szwarcbaums, who were interned in the ghetto. In 1941 Doba Szwarcbaum gave birth to a daughter, Lucyna. Fearing for her daughter's life, Doba asked the Chawinskis, a childless couple, to take her in. They worked out a plan whereby Szwarcbaum would abandon the baby in front of the hospital outside the ghetto, to be subsequently adopted by the Chawinskis. The plan succeeded. The foundling was taken to a local orphanage and the Chawinskis, who were the only ones who knew of her origins, adopted her. The Chawinskis brought up Lucyna as their own daughter and kept her true identity from her.

In 1943, during the final liquidation of the Sosnowiec ghetto, Doba Szwarcbaum, Lucyna's mother, managed to escape and found her way to the Chawinskis' home. Aryan papers were obtained for her and she moved, under an assumed identity, to the home of friends in the *Generalgouvernement*, where she remained until the area was liberated.

In 1945, Szwarcbaum returned to Sosnowiec to reclaim her daughter. The separation was painful both for Lucyna and for the Chawinskis, who took a long time recovering from the loss of their adopted daughter.

In risking their lives for Lucyna's sake, the Chawinskis were guided by humanitarian principles and never asked for anything in return.

After the war, Doba and Lucyna immigrated to Australia, where they kept up ties with the Chawinskis. In 1979, to the Chawinskis' delight, Lucyna and her husband went to stay with them for a month.

On December 12, 1985, Yad Vashem recognized Bogumila Chawinska and Jan Chawinski as Righteous Among the Nations.

Illegitimate Daughter

Armela Maria Piecuch

In the summer of 1943, during the liquidation of the Sosnowiec Srodula ghetto in Silasia, Henryk Ziomba rescued Janina Grunbaum, the six-year-old daughter of a friend, after her father was deported to Auschwitz, never to return. At first Ziomba hid the girl in his mother's apartment, but when it became clear that the mother was unable to keep the girl for long he appealed to Armela Maria Piecuch, a friend, for help. Piecuch, who did not know the girl and had not had any contact with her family, was in impoverished circumstances with her two young children after her husband had been arrested and imprisoned by the Germans.

אמלה מריה פיעוך אשת אברהם העולם ארמלה מריה פיעוך

However, her conscience would not allow her to refuse Ziomba's request and she set about doing what she could to save the Jewish child in the hope that other good people would help her in her rescue efforts. Piecuch obtained a birth certificate for the girl in her maiden name and represented her to neighbors as her illegitimate daughter. She left young Janina with acquaintances who did not know she was Jewish and they agreed to take care of the girl in their desire to help Piecuch, whom they believed had found herself in family difficulties. In this way, Piecuch managed to safeguard the Jewish child until the end of the war. Everything she did was motivated by pure altruism, without asking for or receiving anything in return. After the war, Janina Grunbaum's aunt came to claim her and Piecuch handed the child over safe and sound.

On August 1, 1995, Yad Vashem recognized Armel Maria Piecuch as Righteous Among the Nation

Mother Superior of the Siostr Karmelitanek

Theresa-Janina Kierocinska

Mother Teresa-Janina Kierocinska was mother superior of the Siostr Karmelitanek (Carmelite Sisters) Convent in the town of Sosnowiec. On her orders and instructions, some local Jews were hidden in the convent. Among them were a Jewish woman, Pirkus, and her granddaughter, who was "christened" Marysia Wiczynska. They stayed at the convent until the area was liberated in January 1945. Teresa Jablonska, a Jewish girl who escaped the liquidation of the Sosnowiec ghetto, stayed with the nuns until after the war, when her mother came to reclaim her. In 1943, a Jewish baby was brought to the convent from the town of Szydłowice. On Kierocinska's express orders, the nuns took care of the little baby, passing him off as a Polish orphan called Joseph Bombecki. It was only after the war that the child discovered his Jewish origins. Mother Teresa-Janina also sheltered Andrzej Siemiarkowski, whose mother, a convert to Christianity, had perished in Auschwitz. The survivors of the Sosnowiec convent later remembered Mother Teresa-Janina as someone of exceptional humanity whose love of mankind was rooted in her deep religious faith.

On February 19, 1992, Yad Vashem recognized Teresa-Janina Kierocinska as Righteous Among the Nations.

**The stories of the Righteous are taken from The Encyclopedia of the Righteous Among the Nations - Rescuers of Jews during the Holocaust - Poland, pp. 135-136; 204; 346-347; 445; 535; 601-602*

אגדת עשרת השבטים - ספרו של אלתר ולנר

"אגדת עשרת השבטים - הגולה שלא חזרה", ספרו של אלתר ולנר מגולל את היסוד היחיד על עשרת השבטים, שגורשו על ידי ממלכת אשור, נתמו מארץ ישראל ומעם ישראל, וגורלם לא נודע. הם נעלמו אי-שם במרחבי ארצות חכר, לשם הגולה.

טרדם ממחיש במידה נוספות את גורלו הטראגי של עם ישראל, אשר בכל שנות קיומו אבדו חלקים גדולים ממנו. עם ישראל סירב להשלים עם העלמם ובמהלך הימים נוצרו אגדות וכן סיפורים עליהם.

במשך הדורות פרחו שמועות וסיפורים על מלכות ישראל הקיימת אי-שם ובה רבבות החיים חיי חרות ומושלים ביד חזקה על הגויים שבסביבותיהם. האגדות מוצאות ביטוי במדרשים ובדמויות המספרות ספורי נפלאות דימוניים על אותם שבטים החיים על פי התורה ומצוותיה. הסיפורים חלחלו את המוני בית ישראל שחיו שריים בגלות קשה והציתו את דמיונם ותקוותם ליצור עמם קשר.

ספר זה כקודמו "בדרך חיים", "אורות חיים" ו"עשרת הדינים מלכות" מקורו במאמרים ובחיבורים תורניים שחיברו לזכר אביו המנוח רבי חיים ולנר ז"ל, חסיד גדול בתורה בקהילת יהודי בנדן ובתל אביב. והספר "עשרת השבטים" הוא נדבך נוסף לזכרו.

בכ"א בשבט תשס"ט, ה-15 במרואר 2009 התקיים ערב השקת לספרו של אלתר ולנר "עשרת השבטים" במרכז ברדט כתיבא במעמד הרב ישראל מאיר לאו, הרב הראשי לתל-אביב-יפו ונשיא מועצת יד ושם, גפן שמואל, חבר מועצת העיר תיבא והרב פרופי בן ציון רוזנפלד מאוניברסיטת בר אילן.

Zaglembie world organization is honored to invite you to

Yom Hashoa Memorial Service 2009

Yizkor for Zagłębie (Zagłębie) Martyrs

The ceremony will take place

at **Yad Hazikaron in Modiin**

On **Tuesday, April 21st 2009, 4^{pm}**

Memorial Service: Cantor **Menashe Fetman**

ברכות לבביות למר **צבי לנגר** על כך שזכה להוקרת צה"ל כלוחם במלחמת העצמאות וכאחד ממייסדי חיל ההנדסה של צה"ל!

לעצרת זכרון לשואה ולגבורה ולטקס התייחדות עם קדושי זגלמביה

ביד הזכרון שביער מודיעין (ליד מבוא מודיעין)

ביום שלישי כ"ז בניסן תשס"ט

21 באפריל 2009 בשעה 16:00

במעמד אנשי ציבור

תפילת האזכרה: החזן **מנשה פטמן**

יוצאי זגלמביה והסביבה ובני ביתם, מוזמנים

אוטובוסים לרשות הנוסעים יוצאים: כתיבא - תחנת הרכבת

ארלוזורוב, ליד מסוף אל-על, בשעה 14:30

מחיפה - על-פי תיאום עם נציגי ונהלת הארגון בחיפה

Coming Events - Save the Date

2009

April, 1 Wednesday, 5:30pm	"Lechaim" - Passover Gathering at 23 Frishman St., Tel-Aviv
April, 21 Tuesday, 4pm	Yom Hashoa Memorial at Yad Hazikaron in Modiin
July, 31, Thursday, 4pm	Fisha Be'Av Yahrzeit at Nubalat Izbak Cemetery
September, 9 Wednesday, 5:30pm	"Lechaim" - Rosh Hashanah Gathering at 23 Frishman St., Tel-Aviv
December *	Hanukkah Ball

2010

January, 29 ** Friday, 11:30am	Tu B'Shvat planting at Yad Hazikaron in Modiin
March, 24 Wednesday, 5:30pm	"Lechaim" - Passover Gathering at 23 Frishman St., Tel-Aviv
April 12, Monday, 4pm	Yom Hashoa Memorial at Yad Hazikaron in Modiin

*For any more information, please call the organization on Wednesday afternoon, Tel: 972-3- 5270919

**There could be a schedule change due to weather conditions

לוח אירועים ומפגשים ליוצאי זגלמביה

על אירועים נוספים תבוא הודעה נפרדת.

2009

ה-1 באפריל, יום רביעי, ז' בניסן, תשס"ט, בשעה 17:30	הרמת כוסית לכבוד פסח באולם הארגון, פרישמן 23 תיבא
ה-21 באפריל, יום שלישי, כ"ז בניסן, תשס"ט, בשעה 16:00	עצרת יום השואה - בסימן 70 שנה לפרוץ סלחמת העולם ה-II, ביד הזכרון במודיעין
ה-30 ביולי, יום חמישי, ט"ב באב תשס"ט בשעה 16:00	יארצייט תשעה באב, בבית הקברות בנחלת יצחק, תיבא
ה-9 בספטמבר, יום רביעי, כ"ב באול, תשס"ט, בשעה 17:00	הרמת כוסית לשנה החדשה באולם הארגון, פרישמן 23 תיבא
דצמבר - באחד מימי החנוכה	שף חנוכה הגוי

*תאריך מוזיק ייקבע בהמשך. לפרטים נוספים ניתן להתקשר לאולם הארגון בימי רביעי אחו"צ בטלפון - 03 5270919

2010

ה-29 בינואר, יום שישי, י"ד בשבט, תש"ע, בשעה 11:30	נטיעות טייז בשבט ביד הזכרון במודיעין
ה-24 במרץ, יום רביעי, ט"ב בניסן, תש"ע, בשעה 17:30	הרמת כוסית לכבוד פסח באולם הארגון, פרישמן 23 תיבא
ה-22 באפריל, יום שני, כ"ח בניסן, תש"ע, בשעה 16:00	עצרת יום השואה תש"ע ביד הזכרון במודיעין

*יכול לחול שינוי בתאריך עקב תזמנות מזג האוויר. לפרטים נוספים ניתן להתקשר לאולם הארגון בימי רביעי אחו"צ

מערכת העלון - עורכת: יונה קובו (קונסולציק); חברי המערכת: אברהם גרין, אלתר ולנר, אנה צ'וויאקובסקה; עריכה לשונית, עברית: חנית רייסר (גיסלר); עריכה לשונית, אנגלית: אילה אבידב (של'זינגר); תצלומים: שמעון ישיבין; עריכה גרפית והדפסה: דפוס קוויאק

כתובת המערכת: ארגון קהילות יוצאי זגלמביה, פרישמן 23, ת"א 63561
מס' החשבון של ארגון קהילות יוצאי זגלמביה: בנק לאומי בת ים סוף מס' 861 חש' 33938/34

Zaglembie World Orgnization, 23 Frishman St., Tel Aviv 63561, Israel
For contributions: Bank Leumi of Israel, Branch No. 861, account No. 33938/34

אתר האינטרנט של ארגון יוצאי זגלמביה: zaglebie-world.org
דוא"ל: yonakobo@netvision.net.il